

MSC FELVÉTELI TÉTELEK METEOROLÓGUS SZAKON

A felvételi vizsga szóban történik. A jelölt egy tételt kap meteorológiából és egyet a meteorológia műveléséhez szükséges matematikai és fizikai ismeretanyagból.

I. METEOROLÓGIA TÉTELEK

1. A statikus légkör.

A légkör szerkezete, összetétele, fejlődéstörténete. A száraz és a nedves levegő termodinamikája. A barotrop és a baroklin légkör. A légköri sztatika, a hidrosztatikai egyensúly instabilitása és a konvektív mozgások kialakulása.

2. Felhő- és csapadékképződés, alapvető felhő- és csapadékfajták.

Alapvető felhő és csapadékfajták, a hidrometeorok. A felhő- és csapadékképződés: mikrofizikai, illetve szinoptikus meteorológiai közelítés. A légköri aeroszol-részecskék. A cseppek, kristályok, valamint a csepphalmazok diffúziós és koagulációs növekedése, a csapadékelemek spektruma.

3. Sugárzási jellemzők és törvények. A felszín hő- és vízháztartása, a felszín-légkör rendszer energiamérlege.

Alapvető mennyiségek; sugárzási törvények (Planck-, Stefan-Boltzmann-, Wien-, és a Kirchoff-törvény). A Nap spektruma, szoláris állandó, szoláris klíma. A sugárzásmérés műszerei. A hidrológiai ciklus elemei. A Föld-légkör rendszer energiaháztartása. A légköri üvegházhatás. A felszíni energiamérleg lezárása, párolgás, szenzibilis hőszállítás.

4. A légköri folyamatok tér- és időskálája.

Az alacsony és a mérsékelt szélességek időjárás alakító folyamatai. Az Euler- és a Lagrange-féle szemléletmód. A hidro-termodinamikai egyenletrendszer általános alakja, a horizontális és a vertikális koordinátázás kérdése a légköri modellek felépítésében. Cirkuláció, örvényesség és divergencia szerepe a légköri folyamatok leírásában.

5. A légkör és az óceánok általános cirkulációja.

A globális cirkulációs rendszer elemei. Az egyensúlyi mozgások osztályozása. Geosztrofikus és gradiens szél. A sűrűlódásos áramlás. Ageosztrofikus hatások. A termikus szél. A légköri és óceáni cirkuláció hasonlósága és különbözősége. Az óceánok cirkulációjának sémája, tengeráramlások. A légköri cirkuláció modelljének fejlődése. Hadley-cella, Rossby-hullám, polárfönt-elmélet, a poláris, a szubtrópusi és az egyenlítői keleties jet.

6. A földbázisú és az űrbázisú meteorológiai alarendszer elemei. A hazai meteorológiai mérőhálózat felépítése műszerezettsége, mérési programja.

A meteorológia nemzetközi szervezetei. Adatszintek és adat-követelmények. A két alarendszer. Állomástípusok, mérési módszerek. Alapvető műhold-típusok, azok mérési programja. A hazai mérőhálózat története, állomástípusok, műszerezettség. A távérzékelési eszközök alkalmazása a hazai mérőrendszerben.

7. Szinoptikus analízis.

A szinoptikus módszer jellemzői és története. Szinoptikus meteorológiai megfigyelések és kódok. A szinoptikus analízis hagyományos és modern eszközei.

8. Az időjárás elemeinek előrejelzése.

Szinoptikus előrejelzések készítése és a beválás vizsgálata. Szakadási felületek a légkörben. A frontok keletkezése és feloszlása. Az időjárás frontok fajtái, szerkezetük és időjárás-alakító szerepük.

9. A Föld éghajlati képe, éghajlati osztályozások. Az éghajlati rendszer, visszacsatolási mechanizmusok.

Az éghajlati rendszer elemei, azok klímára gyakorolt hatásainak összehasonlítása. Főbb éghajlati visszacsatolási mechanizmusok. Az éghajlatváltozás problémaköre. Az éghajlat-osztályozás elvei, típusai. A Föld fő éghajlati típusainak leírása, földrajzi elhelyezkedése (Köppen- és Trewartha-féle osztályozás)

10. Éghajlati elemek területi eloszlása és időbeli változása Magyarországon.

Általános jellemzés; szárazföldi, óceáni, mediterrán hatás. Éghajlati elemek átlagos viselkedése: tér- és időbeli eloszlása. Magyarországi éghajlati szélsőségek. Alkalmazott klimatológia (városklíma, városi hősziget, légszennyeződés, a megújuló energiaforrások hasznosítása, különböző mikroklímák).

11. Éghajlati adatsorok és feldolgozásuk.

Éghajlati elemek valószínűségi eloszlása, nevezetes eloszlások. Alapvető idősor modellek meteorológiai alkalmazása. Trend analízis. Alapvető adatformátumok, adatbázisok, meteorológiai példák. Operációs rendszerek, platformok közötti átjárhatóság, a tudományos adatok tárolása.

12. A nyomanyagok légköri ciklusa.

A légkör összetétele, a fő alkotórészek kémiája. A légköri nyomgázok. A légköri aeroszol-részecskék keletkezése, koncentrációja és nagyság szerinti eloszlása. Száraz és nedves kihullás. A csapadék-kémia alapjai. A légkör összetételének kapcsolata a klímaváltozásokkal.

Javasolt szakirodalom:

- Ács Ferenc: Felszín-légkör kölcsönhatás. ELTE Eötvös Kiadó
- Czelnai Rudolf: Bevezetés a meteorológiába I-III. Tankönyvkiadó
- Geresdi István: Felhőfizika. Dialóg Campus Kiadó
- Götz Gusztáv és Rákóczi Ferenc: A dinamikus meteorológia alapjai. Tankönyvkiadó
- Gyuró György: A szinoptikus időjárás analízis eszközei. ELTE Eötvös Kiadó
- Péczely György: Éghajlattan. Tankönyvkiadó

II. A METEOROLÓGIA MŰVELÉSÉHEZ SZÜKSÉGES MATEMATIKAI ÉS FIZIKAI ISMERETANYAG FELMÉRÉSÉRE SZOLGÁLÓ TÉMAKÖRÖK

1. Számsorozatok és számsorok.

Konvergencia, korlátosság, monotonitás, Cauchy sorozatok, pozitív tagú sorok, konvergencia-kritériumok, Leibniz típusú sor.

2. Egyváltozós függvények folytonossága és differenciálhatósága.

Műveleti tulajdonságok, lokális és globális tulajdonságok, függvényábrázolás.

3. Riemann-féle integrál.

Definíció, műveleti tulajdonságok, integrálható függvények, középérték tételek, Newton-Leibniz-formula.

4. Többváltozós függvények folytonossága és differenciálszámítása.

Koordináta-függvények folytonossága, parciális derivált fogalma, derivált mátrix, Taylor-formula.

5. Vektorterek.

Definíció, műveleti tulajdonságok, bázis, lineáris leképezések, mátrixok és vektorok fogalma, determinánsok.

6. Lineáris algebrai egyenletrendszerek és megoldásuk.

Definíció, a megoldás létezésének szükséges és elégséges feltétele, Cramer-szabály, Gauss-féle elimináció.

7. A Newton törvények.

A tehetetlenség törvénye, a dinamika alaptörvénye és a hatás ellenhatás törvénye és alkalmazásuk. Erőtörvények, mozgásegyenletek.

8. Megmaradási tételek a mechanikában.

Az impulzus, az impulzusmomentum és az energiamegmaradás törvénye.

9. Folyadékok és gázok áramlásának alaptörvényei.

A sűrűdéses és sűrűdésmentes áramlás, stacionárius áramlás. Kontinuitási egyenlet és Bernoulli törvény.

10. A termodinamika főtételei.

Az állapotjelzők fogalma, osztályozása, főtételek, Carnot körfolyamat, az entrópia fogalma, fázisátalakulások

11. Maxwell-egyenletek.

A Maxwell egyenletek differenciális és integrál alakja. Az elektro és magnetosztatika, az egyen és váltóáram, valamint az elektromágneses hullámok leírása a Maxwell egyenletek alapján.

12. Az atomok és atommagok felépítése.

Atommodellek, az atommagok leírása. Radioaktív sugárzások

Javasolt szakirodalom:

- Bárczy B., Differenciálszámítás, Műszaki Könyvkiadó
- Scharnitzky V., Mátrixszámítás, Műszaki Könyvkiadó
- Fekete Z., Zay M., Mátrixszámítás, Műszaki Könyvkiadó
- Mezei I., Faragó I., Simon P., Bevezetés az analízisbe, (internetes jegyzet)
<http://www.cs.elte.hu/~pfeil/foldt-j1.pdf>
- Bérces Gy., Erostyák J., Klebiczki J., Litz J., Pintér F., Raics P., Sükösd Cs., Tasnádi P.; A Fizika Alapjai, Nemzeti Tankönyvkiadó
- Budó Á., Kísérleti Fizika I.-II.-III. Kísérleti Fizika, Tankönyvkiadó
- Tasnádi P., Bérces Gy., Skrapits L., Mechanika I. II. Dialóg Campus Könyvkiadó